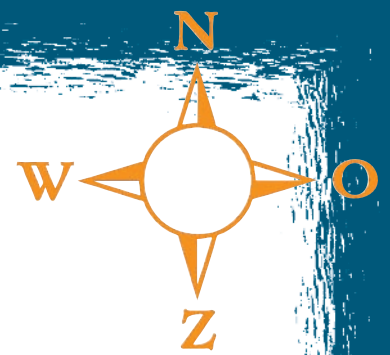

WBE DE Overlaat

Biotoopverbetering kent alleen maar pluspunten

In Nederland kennen we al 25 jaar wildbeheereenheden die regionaal zorgdragen voor planmatig faunabeheer. De ruim 300 WBE's in Nederland beheren ongeveer 2 miljoen hectare grond, het leeuwendeel van het werk rond faunabeheer wordt door deze verenigingen verzett. Wie zijn de mensen achter de WBE's en hoe staan ze in de wereld? Wat kunnen we van ze leren?

Het eerste dat opvalt in de woonkamer van onze gastheer is een groot prikbord vol felgekleurde briefjes met contactgegevens van jagers, maar ook met hun schoen- en broekmaten. Tien jaar geleden kwam WBE De Overlaat op het spoor van biotoopverbetering, een bezigheid die inmiddels behoorlijk uit de hand is gelopen. Met behulp van het betreffende planbord kan veiligheidskleding van WBE-leden snel vervangen worden, als dat nodig is. We zijn te gast bij Jos van Krijl, hondenman, geweerjager, valkenier, muskusrattenvanger en coördinator biotoopverbetering van WBE De Overlaat. Een WBE met 23 jachtcombinaties, ongeveer 100 leden en ruim 5000 hectare werkgebied. Na een voorzichtig begin, stuurt Van Krijl - ondersteund door Wim van de Hoogen en Dries van Tuijn - nu 140 man aan die zich bezighouden met veldonderhoud rond de Brabantse dorpen Mill, Grave en Cuijk. Van Krijl: 'Als je gek wil worden...'

Onderhoud = biotoopverbetering

Het werkgebied van WBE De Overlaat, ook wel het 'land van Cuijk' genoemd, bestaat voor een aanzienlijk deel uit bos en singels. Landschapselementen die vragen om onderhoud. Als je een singel jarenlang ongemoeid laat, groeit hij door tot er weinig leven meer te vinden is. Dan verandert de singel in een kale bomenrij, waar voor flora en fauna weinig meer te halen valt. Van Krijl: '10 jaar geleden kwam de WBE op het spoor van biotoopverbetering. Met mopperen over de wildstand zet je jezelf alleen maar aan de zijlijn. Eerst kwam er vrij weinig respons, toen zijn we met een klein clubje gewoon begonnen met zagen en vuil opruimen. In één jachtveld schoonden we in dat eerste jaar een houtwal op, het jaar daarop waren de konijnen er al terug. Toen was er meer aandacht en werd in WBE-verband besloten om stevig in te zetten op biotoopverbetering.'

Staatsbosbeheer

WBE De Overlaat vond een partner in Staatsbosbeheer. WBE-voorzitter Peter Schoone: 'Omdat we met elkaar aan tafel zijn gaan zitten en duidelijk uitgesproken hebben wat we van elkaar wilden. Vervolgens zijn we landschapselementen gaan inventariseren. Dat was wel even slikken voor de betrokken WBE-leden, Staatsbosbeheer was na de laatste ruilverkaveling eigenaar geworden van een flink aantal houtwallen en singels. Uiteindelijk hebben we 86 hectare onderhoud overgenomen van Staatsbosbeheer. Dat is naar schatting ruim 100 kilometer houtwal en singel.'

'Als je een singel jarenlang ongemoeid laat, groeit hij door tot er weinig leven meer te vinden is'

Van Krijl vult aan: 'De samenwerking met Staatsbosbeheer is uitzonderlijk goed. Het gebeurt weleens dat onze zaagploegen zaken tegenkomen die ze niet aandurven, bijvoorbeeld het zagen van een boom die gevaarlijk staat. Niets aan de hand, want dan hebben we altijd de bosbeheerders van Staatsbosbeheer Sint Anthonis achter de hand om even in te springen.'

Zaagcursus

In de loop van het project kwamen de actieve jagers bovendrijven. Een grote, enthousiaste groep, maar met te weinig kennis om het relatief grootschalige veldonderhoud dat de WBE voor ogen had aan te kunnen pakken. Gelukkig dook Stichting Beheer Natuur Landelijk gebied (SBNL) in dit gat. Met het starten van het biotoopverbeteringsproject kwam een goede samenwerking op gang met biotoopconsulent Rini Smits. Staatsbosbeheer betaalt SBNL een kleine vergoeding voor het onderhoud van de gronden, waarop SBNL kosteloos een driedaagse zaagcursus verzorgt voor de jagers. De WBE op haar beurt verstrekt aan de vrijwilligers de benodigde veiligheidskleding.

Netwerken

Om een dergelijk biotoopverbeteringsproject, waaraan meerdere partijen deelnemen, te doen slagen is het belangrijk om een coördinator aan te wijzen die alle partijen leert kennen. Dat schept duidelijkheid. Jos van Krijl: 'In het begin heb ik kennisgemaakt met Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Brabants Landschap en de ambtenaren van de gemeente, provincie en politie. Net als met de BOA's in de omgeving: veldonderhoud met de kettingzaag is natuurlijk aan controle onderhevig. Ook met boeren en jagers werd kennis gemaakt, als je veldonderhoud wilt plegen, ben je immers voortdurend aan het bemiddelen tussen deze partijen. Hierbij hielp het enorm dat ik als rattenvanger, valkenier en jager al over een groot netwerk in de omgeving beschikte.'

De medewerking van de boeren is groot en werkt aanstekelijk. Nadat er 10 tot 15 jaar niets aan veldonderhoud is gedaan zit er weer beweging in. Van Krijl: 'Inmiddels is duidelijk dat als jagers iets beloven, het ook daadwerkelijk gebeurt. Natuurlijk kan niet alles gelijk worden aangepakt, maar het plan dat we samen maken geeft iedereen zekerheid.'

Onafhankelijkheid

De Nederlandse natuurorganisaties zijn de afgelopen 20 jaar enorm gegroeid en hebben zich in deze tijd gevormd naar de beschikbare subsidies, wat begrijpelijk is. 'Dat levert echter wel een sterke afhankelijkheid van deze geldstromen op', aldus Van Krijl. 'Toen in de omgeving aan boeren een premie werd gegeven om nieuwe stallen te bouwen,

schoten deze uit de grond. Maar toen de subsidie werd ingetrokken, kwamen veel boeren in de problemen. Het mooie van ons biotoopverbeteringsproject is dat niemand ons wat maakt. Om sterk en onafhankelijk te zijn, wil ik geen geld beheren. We hebben nog nooit een cent in kas gehad voor het veldonderhoud. Eerst werden we hierom vreemd aangekeken, na tien jaar werken, lijken we echter gelijk te krijgen dat het ook anders kan.'

Vrijwilligers

Voor het grootschalige onderhoud is veel mankracht nodig. Daarom werd ook naar niet-jagende vrijwilligers gezocht, zoals buurtbewoners die graag hun handen uit de mouwen steken voor een mooie woonomgeving. Van Krijl: 'Vrijwilligers zijn van essentieel belang, maar we zijn wel selectief in wie we aan het werk zetten. Het moet klikken met de bestaande vrijwilligersgroep, per jachtcombinatie is er een contactpersoon voor het veldonderhoud aangewezen. Vertrouwen is de basis, want mensen mogen volgens afspraak zaaghout meenemen voor de open haard en het werk moet behoorlijk worden uitgevoerd.'

**'Er zijn twee
jachtvelden waar
het konijn zo'n opmars
heeft gemaakt dat er nu
overlast van is'**

Jos van Krijl: hondenman, geweerdjager, valkenier, muskusrattenvanger en coördinator biotoopverbetering

Werken met vrijwilligers kan heel erg veel tijd kosten, je moet zorgen dat ze alleen bellen als er een probleem is.' Zelf werkte Van Krijl bij het opstarten van het project in het zaagseizoen drie avonden per week aan het veldonderhoud, een groot deel van de zaterdag en de zondagochtend.

Succes

Het aanstellen van één coördinator biotoopverbetering, in de persoon van Jos van Krijl, was aanvankelijk de sleutel tot succes maar als het project over de jaren enorm groeit, wordt het ook kwetsbaar. Dat bleek toen Van Krijl ziek werd en het project langzaam stilviel. Daarom is ervoor gekozen om het werkgebied van de WBE in drieën te splitsen. De intussen opgeknapte Van Krijl krijgt nu assistentie van Wim van de Hoogen en Dries van Tuijn. Een andere succesfactor was de betrokkenheid van SBNL bij het project, deze organisatie heeft zich bewezen als een uiterst kundige en betrokken partner. Ten slotte blijken de aangeknoopte banden met de milieuvereniging en de dassenwerkgroep van grote waarde. In eerste instantie hadden zij bezwaar tegen de op het eerste gezicht zware ingrepen in het landschap, maar inmiddels hebben ze gezien hoe het landschap opknapt en zijn er goede afspraken gemaakt. Van Krijl: 'Op basis van vertrouwen is ontzettend veel mogelijk. Ga gewoon het gesprek aan, zorg dat alles op tafel komt en houd je aan de gemaakte afspraken. Onlangs was er een incident met een dassenburcht, hierbij zijn wij gesprekspartner van de terreinbeheerder,

handhavers en de dassenwerkgroep. En we zijn eruit gekomen.'

Vossen

Het vossenbeheer is ook in deze WBE een stevige uitdaging. Een tijdelijke lichtbakontheffing rond een kippenbedrijf leverde onlangs op enkele tientallen hectares in drie maanden tijd een afschot van 53 vossen op. De jachthouders kunnen de singels die ze in onderhoud hebben voor 1 euro per hectare pachten, waardoor de vos in het gehele jachtveld bestreden kan worden.

Ondertussen vindt het biotoopverbeteringsproject steeds meer weerklank bij andere partijen. Van Krijl: 'Na eerst de kat uit de boom gekeken te hebben willen gemeenten en waterschappen er nu ook aan meedoen, eigenlijk zitten er alleen maar pluspunten aan dit project! We worden serieus genomen door alle partners in het buitengebied. Het geheel overziend springt vooral het tomeloze enthousiasme van de betrokken jagers eruit.

Dat is ook wel te verklaren, want ze krijgen weer wild in hun veld. Als iets jagers kan motiveren, is dat het wel! Diverse jachtcombinaties hebben inmiddels reeën gekregen in hun veld en er zijn twee jachtvelden waar het konijn zo'n opmars heeft gemaakt dat er nu overlast van is.' ■

Grenzen van jachtveld respecteren

Het biotoopverbeteringsproject is aanleiding voor extra contact tussen jager en boer, maar ook voor jagers onderling waardoor de verhoudingen verbeteren. Hierbij helpt het ook dat de WBE erg scherp is op de jachtveldgrenzen in haar werkgebied. Peter Schoone, voorzitter van WBE De Overlaat: 'Er is hier al in geen 15 jaar een jachtveldgrens veranderd, als dit wel het geval is wordt de betreffende jager hierop aangesproken. Doordat wij als WBE streng en rechtvaardig zijn, worden problemen snel uit de wereld geholpen. Het is zaak om als bestuur te bedenken wat je wil en dat voor te leggen aan de leden. Als de leden daarmee akkoord gaan, kan je aan de slag met goede projecten en is er voor iedereen duidelijkheid'.

WBE-voorzitter Peter Schoone geeft op de donateursdag van SBNL een rondleiding langs de elementen die door de WBE-leden zijn onderhouden. Fotografie: N. van Rossum

